

מה:

עין משפט נר מצוה

במא א מיי פֿ'ת מהל' עבודת כוכבים הל' ג סמג לנאון קמה טור ש"ע י"ד סומן קמה סעף ה': **ג** ב מיי שס טוש"ע שס סעף ו': **נא** ג ד טוש"ע י"ד ס' קמו סעף טו:

רבינו חננאל

רב ששת אילן שנטעו ולבסוף עברו איכא בעייהו תנא קמא אמר אילן שנטעו ולבסוף עברו מותר ר' יוסי הגלילי אומר אסור. ודייק מדרקתני ר' יוסי הגלילי אומר מפני מה האשרה אסורה מפני שיש בה תפיסת יד בני אדם, וכל שיש בה תפיסת יד בני אדם לאתווי אילן שנטעו ולבסוף עברו. ואף ר' יוסי בר' יהודה סבר אילן שנטעו ולבסוף עברו אסור. דתני' ר' יוסי בר' יהודה אומר מתוך שנאמר אלהיהם על ההרים ולא ההרים אלהיהם שומע אני תחת כל עץ רענן אלהיהם ולא עץ רענן אלהיהם ת"ל ואשריהם תשרפון באש א"כ תחת כל עץ רענן למה לי ההוא לכדריב' עקיבא דאמר אני אחיה אובין לפנך כ"מ שאתה מוצא הר גבוה וגבעה נשאה ועץ רענן דע שיש שם עבודת כוכבים. ורבנן דפליגי על ר' יוסי האי ואשריהם תשרפון באש מאי עבדי ליה. מבעי ליה לאילן שננטעו מתחלה לכן. ורבי יוסי נמי מבעי ליה להכי. ואמרין אין הכי נמי אלא אילן שנטעו ולבסוף עברו מותר הוי אומר אילן שננטעו ולבסוף עברו מותר הוי ואשריהם תשרפון באש ואת מפקת ליה מואשריהם תגדעון. ופרקינן אילו לא נאמר ואשריהם תשרפון באש הייתו אומר ואשריהן תגדעון כו'. ורבנן האי ואשריהם תגדעון מאי דדישי ביה מיבעי להו לכדתניא גידוע לעבודת כוכבים קודם לכבוש ארץ ישראל וכבוש הארץ קודם לביעור עבודת כוכבים דתני רב יוסף ונתצתם את מזבחותם תתן והנח ורדוף ואחר כך חזור שרוף. סוגיא דשמעתא העוקר עבודת כוכבים צריך לשרש אחריה ולאבד שמה מן המקום ההוא לגמרי

והבא באילן שננטעו ולבסוף עברו קא מיפליגי. רש"י תפס שיטתו בכולה שמעתין דקרי נטעו ולבסוף עבדו היכא שנטעו גרעין אבל בנטעו אילן לכ"ע אסור והכא קמיפלגי בנטעו גרעין דת"ק סבר דכיון שנטעו גרעין שלא לשם אשרה אין זו תפיסת ידי

והבא באילן שננטעו ולבסוף עברו קמיפלגי ת"ק סבר ״אילן שננטעו ולבסוף עברו מותר ורבי יוסי הגלילי סבר אילן שננטעו ולבסוף עברו אסור ממואי מדרקתני סיפא מפני מה אשריה אסורה מפני שיש בה תפיסת ידי אדם וכל שיש בו תפיסת אדם לאתווי מאי לאו לאתווי אילן שננטעו ולבסוף עברו^(א) ואף רבי יוסי בר' יהודה סבר אילן שננטעו ולבסוף עברו אסור דתניא רבי יוסי בר' יהודה אומר מתוך שנאמר ואלהיהם על ההרים^(ב) ולא ההרים אלהיהם אלהיהם על הגבעות ולא גבעות אלהיהם שומע אני תחת כל עץ רענן אלהיהם ולא ^(ג) רענן אלהיהם ת"ל וַאֲשֵׁרֵיהֶם תִּשְׂרֹפוּן באש אלא תחת כל עץ רענן ל"ל ההוא לכדר"ע הוא דאתא דאר"ע אני אובין ואדון לפניך כל מקום שאתה מוצא הר גבוה וגבעה נשאה ועץ רענן דע שיש שם עבודת כוכבים ורבנן האי ואשריהם תשרפון באש מאי עבדי ליה מיבעי ליה ילאילן שננטעו מתחילה לכך ור' יוסי בר' יהודה נמי מיבעי ליה להכי ה"ג אלא אילן שננטעו ולבסוף עברו מנא ליה נפקא ליה^ג מואשריהם תגדעון^א איזוהו עץ שגידועו אסור ועיקרו מותר הוי אומר אילן שננטעו ולבסוף עברו והא ואשריהם תשרפון באש קא נסיב לה תלמודא אילו לא נאמר קאמר אילו לא נאמר תשרפון באש הייתי אומר ^(א) ואשריהם תגדעון באילן שננטעו מתחילה לכך השתא דכתיב ואשריהם תשרפון באש אייתר ליה ואשריהם תגדעון לאילן שננטעו ולבסוף עברו ורבנן האי ואשריהם תגדעון מאי עבדי ליה לכדר' יהושע בן לוי דא"ר יהושע בן לוי גידועי עבודת כוכבים קודמין לכיבוש ארץ ישראל כיבוש ארץ ישראל קודם לביעור עבודת כוכבים דתני רב יוסף ונתצתם את מזבחותם והנח ושברתם את מצבותם והנח והנח ס"ד שריפה בעי אמר רב הונא ^(א) רדוף ואח"כ שרוף ור' יוסי בר' יהודה האי סברא מנא ליה נפקא ליה ימאבד תאבדון אבד ואח"כ תאבדון ורבנן הא מיבעי ליה לעוקר עבודת כוכבים ישצריך לשרש אחריה ורבי יוסי בר' יהודה לשרש אחריה מנא ליה נפקא ליה ימואבדתם את שמם מן המקום ההוא ורבנן ^(ב) ההוא ילכנות לה שם דתניא ר"א אומר מנין לעוקר עבודת כוכבים שצריך לשרש אחריה ת"ל ואבדתם את שמם אמר

אילן שננטעו. שלא לשם אשרה ולבסוף עבדו דשמעיה לת"ק דאמר הרים וגבעות שרו ה"ה כל כיוצא בהן שמחוזרין ולא היתה תחילתו לעבודת כוכבים ואיזו היא אשרה אסורה שנטעו מתחילה לכך דתפיסת יד אדם אינו כלום אא"כ היא לשם עבודת כוכבים אבל נטעו

גרעין שלא לשם אשריה אין זו תפיסת ידי אדם הואיל וההיא שעתא לאו דעתיה לעבודת כוכבים היה וממעטי ליה מתחת כל עץ רענן^(א) ולא עץ עצמו ואחא ר' יוסי הגלילי למימר אילן שננטעו גרעין אפי' שלא לשם אשריה ולבסוף עבדו אסור דלא דמי להר שהרי יש בה תפיסת ידי אדם בנטיעה הילךך תוספתו אסור אבל עיקרו קודם שהשתחוה לו מודה דשרי כלקמן ^(דף מה.). **ממאי**. שמעינן דר' יוסי אסר אילן שננטעו ולבסוף עבדו ^(ו): הא דמיהדר ותני **כל שיש בו תפיסת יד וכו' לאתווי מאי**: ^(ז) תלמוד לומר **ואשריהם תשרפון**. ולקמן ^(דף מה.) מפרש ממאי דנטעו ולבסוף עבדו קאי: **ר' יוסי בר' יהודה סבר אילן שננטעו ולבסוף עבדו אסור**. מדקאמר דלא דרשינן ולא עץ רענן אלהיהם דאי קסנר אילן שנטעו ולבסוף עבדו שרי לדרוש תחת כל עץ רענן ולמישריהו ודכי איצטעי ליה למיתני מתוך שנאמר ולא עץ רענן אלהיהם שומע אני כל האשרות מותרות ת"ל ואשריהם תשרפון וגו': **לכדר"ע**. דכיון דלא מצינן למדרשיה דהא כתיב ואשריהם תשרפון מוקמינן ליה לסמינא אבל קמאי למיעוטא דרשינן: **גידועו**. וטעם שהחליף אחרי כן דקאמר תגדעון מכלל דעיקרו עוזב בקרקע ויהנה ממנה: **והא ואשריהם תשרפון באש** ^(א) **נסיב**. רבי יוסי בר' יהודה תלמודא למלתיה ולמיסר אילן שננטעו ולבסוף עבדו: **בלשון אילו לא נאמר** ואשריהם תשרפון **באש**. לאילן שננטעו מתחלה הייתי אומר ואשריהם תגדעון למיסריה הוא דאתי אבל אילן שננטעו ולבסוף עבדו שרי תלמוד לומר ואשריהם תשרפון באש לאילן שננטעו מתחלה לכך ואייתר ליה ואשריהם תגדעון לאילן שננטעו ולבסוף עבדו:

וצנן. דאמרי כל האילן מותר: **האי ואשריהם תגדעון**. שעיקרו ^(א) מונח בצרך בנמאי אוקמי ליה אי בצאילן שננטעו מתחלה לכך כולה אסור: **מיצעי ליה לכדר' יהושע** וכו'. גידוע זה לא להמיר עיקרו אלא שיגדעו מיד בכניסתם ולאחר כיבוש יחפשו אחריהם לשרשם ולנבער: **גידועי עבודת כוכבים קודמין לכיבוש א"י**. בכניסתן נלטו לגדעם מיד ולאחר כיבוש ישרשו אחריהם: **והנה**. מדלא כתב ישרוף: **שריפה צעי**. דהא אחי לידי תקלה ועוד כתיב אחרינא פסילי אלהיהם תשרפון^א:

הנה. עד שמרדוף ומכלה את העוזדי כוכבים ואח"כ שרוף: **האי סברא מגליה**. מדרב יוסף לא נפקא דהוא גופיה אתגדעון ואתשרפון קא סמיך דאי מונתנאם הוה אמינא הנח דוקא דגזירת הכתוב היא שאין צריך לצער מדלא כתב זהו שריפה אבל ^(א) באשרה כיון דחוינן זה שני ציטולין אמרינן נמי התם דונתנאם קודם לכיבוש כתיב ולאחר כיבוש צעי שריפה: **ואח"כ סאנדון**. אלמא יש שהות הפסק צינתיים:

צית

כל הצלמים פרק שלישי עבודה זרה

מסורת הש"ס

^(א) ולקמן מו. מה.א.
^(ב) סנהדרין מז. ז. א
^(ג) ולקמן מה.א.
^(ד) נמוקי סו.א.
^(ה) נדרים יב. א
^(ו) זיל אחר ד"ה ר' יוסף. א
^(ז) נדרים א.

תורה אור השלם

1. אבד תאבדון את כל המקמות אשר עבדו שם הגוים אשר אתם ירשים אתם את אלהיהם על התרים תרמים ועל הגבעות ותחת כל עץ רענן. דברים יב ב
2. ונתצתם את מזבחתם ושברתם את מצבתם ואשריהם תשרפון באש ופסילי אלהיהם תגדעון ואבדתם את שמם מן המקום ההוא: דברים יב ג
3. כי אם בה תעשו להם מזבחותיהם ותחצו ומצבתם תשברו ואשריהם תגדעון ופסיליהם תשרפון באש: דברים ז ה

הגהות הב"ח

(א) גבי ולא עץ רענן: (ב) שם הייתי אומר ואשריהם: (ג) שם אמר רב הונא הנח ורדוף ואח"כ שרוף: (ד) רש"י ד"ה ממאי שמעינן וכו' ולבסוף עבדו מדקא מיהדר ותני וכל שיש כ"ל ודל"א ואמר דיבור זה צ"ל ד"ה ואף ר' יוסי בר' יהודה סבר אילן שננטעו ואח"כ ד"ה ת"ל ואח"כ ד"ה לכדרי"ע: (א) ד"ה והא ואשריהם תשרפון באש קא נסיב תלמודא למלתיה דרבי יוסי בר' יהודה למיסר אילן וכו' עבדו הס"ד מונח: (א) ד"ה האי סברא וכו' אבל כיון דחוינן בה באשרה שני ציטולין: (ב) תוב' ד"ה ור' יוסי וכו' והאך תירדה הא לעיניה: (ג) ד"ה הנח וכו' לא נפקא דהוא גופיה אתגדעון וכו' קודם לכיבוש כתיב:

מוסף רש"י

ולא ההרים אלהיהם. עובד את ההרים אינן נאסרים ההרים בכך (וחז"ן ^{א.יטו}).

אמר